

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Praefatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

dem in quantum servilis, hoc est, ab amore
iustitiæ separatus est, & in ipso hominæ ultimo
requiescit. peccandique voluntatem ex eo ca-
pitate conjunctam habet, sed in quantum est ti-
mor pœnæ, cuius expectatione si non ex toto,
saltem aliqua ex parte, is qui serviliter timet
à peccato revocatur, & ad iustitiam diligen-
dam ijs quos recensuimus modis præparatur.
Amplius à timore pœnarum expolcete, est of-
ficium Domini à pedissequo, libertatem à
servo postulare: unoque verbo hoc exigere,
ut timor pœnæ sit charitas iustitiæ: *Timor
enim servus est, charitas libera est, & ut sic dicamus
timor est servus charitatis.* Unde fit ut timor
charitati serviendo, id agat ne facias, charitas id
agat ne velis facere, etiamsi impune populi admittere.

Quantò satius & utilius timori tribuas quod
timoris est, ne præpostere suffectus in charitatis
locum, nec ista retineat dignitatem suam, nec
ille utilitatem suam: atque ita utrimque & pec-
cator & iustus perniciosissime fallantur, dum
neque diligens quid sibi à Deo donatum adsit,
neque timens quid sibi adhuc donandum de-
sit, agnoscit. Ex quo non raro forsitan accidit,
ut ex huiusmodi ignorantia, salute sua sempit-
terna peccatores excedant, dum securi ad pœ-
nitentiæ Sacramentum cum dolore bonæque
vitæ proposito, propter solum gehennæ metum
concepto accedere iubentur, cum quo eos
Augustinus invitos esse & nondum liberos
aut alienos à voluntate peccandi securissime
constantissimeque profitetur.

F I N I S.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE
GRATIA CHRISTI
SALVATORIS
LIBER SEXTVS.

Qui est primus de libero arbitrio.

PRÆFATIO.

R O O postulat ut jam de concordia gratiæ istius medici-
nalis & liberi arbitrij paulo accuratius disseramus. Quod
quia difficulter fieri potest, nisi natura libertatis utrum-
que percepta sit, operæ pretium fuerit ad rem totam pla-
nius intelligendam, ab ovo ordiri naturamque liberi arbitrij univer-
sam, quemadmodum ab antiquis gratiæ defensoribus contra Pela-
gianos luctantibus intellectum fuit, lectorum oculis subjicere. Qua
de re non possumus quoque tutiorem ducem aut peritiorem sequi,
quam illum, quo neminem hujusce rei Ecclesia peritiorem habuit,
nemo majori gloriâ ejus adversarios protrivit, nemo acrius in hoc
ipso argumento exagitatus fuit, nemo constantius & uniformius
libertatem arbitrij ab initio conversionis ad finem vitæ usque defendit.
Falluntur enim toto cælo, qui ut liberrimas suas opiniones à
Christiana gratia non mediocriter dissonantes, ab Augustini censura

Cc 2

subtra-

subtrahant, causantur eum cum hostibus nimium libera voluntatis vires tuentibus luctatum esse, & propterea in alteram partem obnoxius tetendisse, ut facilius adversarios suos depressa humanæ voluntatis libertate deprimeret. Quæ cantilena passim ab ijs frequentata est, qui se ab ejus doctrinæ tramite recessisse forsân conscijsunt. Sic enim & illi qui contra Augustini sensum pœnas parvulorum post hanc vitam, non multo modestius quàm ipsi Pelagiani elevant, hoc ipsum velum suis conatibus præferunt. Ita fit ut illo specioso prætextu Augustini doctrina tam de peccato originali, quàm de libero voluntatis arbitrio, adeoque de Christi gratia, quæ sine libero arbitrio intelligi nequit, in præsentissimum periculum adducatur. Sed boni isti viri duplici ex capite hallucinari videntur: tum quia nihil de libero arbitrio Augustinus adversus Pelagianos docuit, quod non diu ante nullo adhuc adversario secum litigante, vel Ecclesiam læcessente tradiderit: tum quod ignorare videantur, nullam acerbiorẽ sæpiusque & invidiosius repetitam calumniam fuisse impactam Augustino, totique Ecclesiæ Catholicæ, cujus partes ipse solus in illo conflictu litterario, ex ejusdem Ecclesiæ autoritate sustinebat, quàm quod ex liberi arbitrij destructione, tum ipse esset, tum Ecclesia tota Manichæa. Audite adversus strenuissimum Ecclesiæ pugilem totamque Ecclesiam intonantem Iulianum: *Dicunt illi Manichæi quibus modo non communicamus, id est, toti isti, cum quibus dissentimus, quia primi hominis peccato, id est, Ade liberum arbitrium perierit.* Et in opere postremo, cui refellendo immortalis est Augustinus, hæretica impudentia insultans adversario suo: *Ceterum duo ista quæ iungis, liberum & non liberum, id est, liberum & captivum, illi quidem rei de qua agimus, (id est, libero arbitrio) convenire non possunt. Tibi vero stultitiam singularem, impudentiam novam, impietatem veterem (id est, Manichæorum) adesse testantur.* Et paulo ante: *Hic intellectus est (liberi arbitrij) qui cum illis quos enumeravimus vos etiam (id est, Catholicos) à Christo monstrat alienos.* Et rursum inferius disputationem suam totam in summam colligens: *Quo collecto condenceris inficiari dogmata tua, ut promittas te liberum arbitrium non negare, quod ante mali, postea boni necessitate subvertis.* Quapropter tantis conatibus prolixissimæ disputationi suæ immoratum esse protestatur: *Ut ostenderemus, inquit, certissimum esse quod dixeram, quia negarent liberum arbitrium homines, qui vestro fuissent sermone deterriti, & in verum exitum vanâ formidine truderentur, teque esse præcipuum arbitrij liberi negatorem.* Ex quibus & alijs plurimis locis, quæ proferre in promptu est, manifestissime patet, quàm immeritò nonnulli dicant, Augustinum propter Pelagianos liberum arbitrium depressisse; cum è contrario nullam ipse totaque Ecclesia calumniam graviores passâ sit, quàm quod everteret arbitrij libertatem, & ipse non semel fateatur, quæstionem illam fuisse sibi explicatu perdifficilem. Ex quo fit, ut ipse potius liberum arbitrium magnopere extollere debuisset, vel potius via regia incedere, ne libero arbitrio favendo Pelagianus, adversando Manichæus esse videretur. Nos vero potius, si illa regula recentiorum locum habere posset, in tradenda veritate liberum

*Lib. 1. ad
Rom. c. 2.*

*Lib. 1. oper.
imp. f. 124*

Wid. f. 121.

f. 164.

liberum arbitrium deprimere deberemus. Nam quemadmodum tempore Augustini male audiebat Ecclesia, quod Manichæismum traderet, ita nunc propter quorundam recentiorum novas opiniones traducitur, quod Pelagij sensa de arbitrij libertate & potestate docet; unde quanto maiori omnibus curæ est, tueri salutem suam, quam alienam offendere, tanto diligentiori sollicitudine Augustinus Ecclesiam à Manichæismo destructæ libertatis, nos à Pelagianismo enecatæ gratiæ purgare deberemus. Astruendo enim dominatricem gratiam destruebat quidem Pelagium, sed non purgabat seipsum à Manichæo: nos vice versâ defendendo illam indifferentem libertatem, Calvinum quidem subvertimus, sed Pelagij maculam non diluimus. Sed quæcumquetandem Ecclesiam erroris pestis oppugnet, quæcumque calumnia desertæ veritatis, impingatur, absit ut quicumque Doctor Catholicæ veritatis ita unum declinet errorem, ut in alterum incidat. Absit multo magis, ut profundissimus ille Ecclesiæ Magister Pelagianos ita debellaverit, ut in depressione humanæ libertatis excesserit, aut suspectus sit. Antiquæ sunt illæ & usu tritæ omnium eorum voces, qui cælesti ejus doctrinæ, & à sanctissimis Ecclesiæ Romanæ Præfulibus sapenumero comprobata, obrectare statuerunt, vel alteram inducere. Adversus cuiusmodi, qui pyssimis Disputatoribus obviare præsumunt, & Magistis nostris tanquam necessariam modum excesserint, obloquuntur, jam olim à divi Petri throno Celestinus intonuit. *Nec inquam huic (Augustinum) sinistrae suspitionis saltem rumor aspersit, quem tanta scientiæ olim fuisse meminimus, ut inter Magistros optimos, etiam à meis prædecessoribus semper haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserunt, utpote qui ubique cunctis & auro fuerit & honori. Unde resistendum talibus quos male crescere videmus. Nam in disputando cum hæreticis ita fugere errorem, ut vel in minimo regulam veritatis excedas, non est veritatem defendere, sed evertere, non Ecclesiæ causam protegere, sed proderere. Unde in hac eadem omnino causa similes hominum præveniens suspiciones, in medio duorum errorum sine utriusvis labe, illibato tramite incedendum esse definienti præclarissime dicit: Possunt duo errores inter se esse contrarij, sed ambo sunt detestandi, quia sicut ambo contrarij veritati. Nam si propterea diligendi sunt Pelagiani quia oderunt Manichæos, diligendi sunt Manichæi quia oderunt Pelagianos. Sed absit ut Catholica mater propter alterorum odium, alteros ekgat amare, cum movente atque adiuvante Deo debeat utrosque vitare, & cupiat utrosque sanare. Absit igitur ut Augustinus, qui istum tuendæ veritatis modum tam diserte in hoc eodem argumento tradit, sui ipsius oblitus ita gratiam asseruerit, ut vel in minimo liberum arbitrium læserit. Noverat ipse quæstionem esse perquam delicatam, difficilem, ancipitem, in pondere & mensura tractandam, verba, syllabas, apicesque in statera ponderandos. Fuerat pullatus eadem calumniâ, jam verba ipsius in præjudicium libertatis, ut ipse testis est, rapta fuerant: *Asseris, inquit adversus Iulianum, me in alio libro meo dixisse, Negari liberum arbitrium si gratia commendetur: & iterum negari gratiam, si liberum commendetur arbitrium. Unde promittebat Iulianus quod**

cum libri ipsi Augustini ventilari cepissent, à se illa sententiarum nudaretur & con-
 foderetur impietas. Sed reponit ei cautissimus Doctor: Calomniaris. Non
 hoc à me dictum est: sed propter ipsius questionis difficultatem videri hoc potest dictum
 esse & putari &c. Quis non expectet sapientiam differens, qui fidem cognoverit men-
 tientis? Cum igitur tantopere hanc eversam libertatis calumniâ vexatus
 fuerit Augustinus, quis mente sobriâ suspicari audeat, eum in depri-
 mendo voluntatis arbitrio debitum excedere voluisse modum? Cum
 si ullus huiusmodi cogitationibus detur locus, tota doctrina de gratia
 & libero arbitrio, de quorum conciliatione librum ex professo scri-
 bere compulsus fuit, periclitetur. Ille quippe cardo est in quo tota
 causa vertitur. Quem tam feliciter attigisse & enodasse visus est uni-
 versa Ecclesiâ in hunc usque diem, ut nemo de doctrinâ istius veritate,
 sive gratiam sive liberum arbitrium arctissimo vinculo inter se col-
 ligata spectes, ausus fuerit dubitare. Nec mirum sanè cum Romæ san-
 ctissimi Præsules diversis sanctionibus profundissimam cautissimam-
 que doctrinam ejus in hac parte comprobaverint & Ecclesiâ suam fe-
 cerit. Hinc illa Ioannis secundi Romani Pontificis verba auctoritate
 plena, quæ adversus Acemetas Monachos Nestorianos protulit:
*Sanctus Augustinus, cuius doctrinam secundum prædecessorum meorum statuta, Romana
 sequitur & servat Ecclesiâ.* Ut non immeritò magnopere dolendum sit,
 nonnullos ita humanis & plerumque fallacibus ratiocinationibus de-
 ditos esse, ut liberi arbitrij intelligentiam tutius ab Aristotele & à
 Gentili Philosophia, quam ex antiquæ Ecclesiæ promptuarijs hau-
 riendam esse arbitrentur. Nempe quia res ista cum naturalis intelli-
 gentiæ terminos non excedat, ratione quoque metienda est. Quasi
 vero ullus ab Ecclesiâ peregrinus sublimitate rationis Augustino præ-
 ferendus vel conferendus sit, qui sine Magistro solâ cælestis doni præ-
 rogativâ, se adolescentem non tantum Aristotelis Categorias difficil-
 limas legisse, & ita intellexisse coram Deo teste profiteretur, ut postea
 cum eruditis conferens, nihil ab eis audiret quod non ante solus apud
 se ipsum legens percepisset; sed omnes libros artium, quas liberales
 vocant, per se ipsum legit, & intellexit, quoscumque legere poterat.
 Cujusmodi ingenij prodigium, nescio an quisquam unquam viderit,
 aut in ullis Historijs legerit. Quo sanè non paulo mirabilius est, quod
 eum Theologiam nunquam didicisset aut sacras litteras vel à limine
 salutasset, solâ cælestis gratiæ infusione subitò institutus, statim à Ba-
 ptismo stylum arripuerit, tantâque eruditione & firmitate profundis-
 sima quæque mysteria Catholicæ fidei enodaverit, divinamque im-
 primis gratiam & liberum arbitrium adversus Manichæos asseruerit,
 ut ante exortos etiam Pelagianos, correcto per divinam revelationem er-
 rore de initio fidei (quem aliqui recentiores neque post tot disputatio-
 nes Augustini & Ecclesiæ definitiones advertere, nedum corrigere po-
 tuerunt) nihil de doctrina sua liberum arbitrium spectante, nec senex
 potuerit emendare, neque posterorum quisquam de emendatione
 cogitare. Nec mirum sanè, cum Ecclesiâ doctrinam ejus hac in parte
 non tantum approbaverit, sed amplexa fuerit, nec ullum penè Ca-
 nonem,

Epist. 3 ad
 Romanos.

Epist. 4 con-
 tr. J.

nonem, nisi proprijs Augustini verbis de gratia & libero arbitrio expresserit. Ut sine temeritate dicere liceat, cum qui sanctissimi Doctoris hujus sententiam de libero arbitrio eruere potuerit, Ecclesiae Catholicae sensum producturum. Neque enim alium ipsa novit, nisi qui in sponsi sui scriptis, hoc est, in sacris litteris, & in suis precibus inculcatur, quas Augustinus ad amissim cum Pelagianis dimicando sectatus est. Desinat hic obstrepere Aristotelica Philosophia, quae in ista causa cum Pelagio atque Iuliano plenis buccis eam crepante, damnata est. Neque enim aliud est quicquam haeresis Pelagiana de gratia & libero arbitrio, quam pura pura Aristotelica Philosophia, sicut suis locis ostendimus. Quid vero Aristoteles, vel quisquam alius Gentilis Philosophus de gratia in ipsam voluntatem operante vel audivit unquam vel suspicari potuit? Quid de arbitrij infirmitate, de plagis illis horrendis, propter quas sola Christi gratia necessaria est, illi cogitare potuerunt? Nonne praesumptione liberi arbitrij sui tumescentes, omnes omnino passiones corporisque dolores & voluptates atque animi motus sui superbissimi sapientis arbitratui subdiderunt? Quo nihil falsius in vera Philosophia, nihil capitalius Christi gratiae in Christiana Philosophia de libero arbitrio dici potuit. Horum tamen voce arrogantissime clamabat Iulianus, *Hominem sufficere ingentis sibi motibus dare leges*. Ex quo fit ut nihil magis in hoc argumento de libero arbitrio suspectum esse debeat, quam Aristotelica illa Philosophia, cujus solius armis instructus Iulianus & Pelagius libertatem humani arbitrij defenderunt.

Faceat & ista hinc invidiosa querimonia, quod Augustini sententia Calvino aut Luthero favere videatur. Si enim Augustini est, illorum error esse non potest. Sed quia non usque adeo haeretici exorbitare solent, quin saepe in aliquibus articulis veritatem, in alijs nonnulla veritatis lineamenta retineant, si quid forte hac in re cum Augustino senserint, veritas amplectenda est, sin dissenserint, error corrigendus. Sub hujus sanctissimi Doctoris auspicijs mihi constitutum est, sensum ejus, quantum Deus vires dederit, indagare, & quicumque ille fuerit, cum omni Christiana sinceritate proponere, nullius erroris invidiam aut mihi timens aut alteri quaerens. Quo conatu meo si genuinum sensum ejus attigero & propalavero, nemo, spero, tam iniquus erit rerum arbiter, qui in tanta doctissimorum scriptorum concertatione, non utilem operam me in publicum contulisse fateatur; sin aberrasse, & aliud Augustinum sensisse ex scriptis ejus demonstrari potest, uberrimum fructum laborum meorum quibus per multos annos assidua diligentia ejus monumenta pervolvi, me tulisse, libentissime profitebor.